

บทคัดย่อ

การวิจัยสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการคือ เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพเศรษฐกิจ ที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ และเพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-State Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วยประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด ครู ผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในท้องถิ่น อาจารย์ บุคลากร และ นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ บันทึกข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดสำคัญด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ด้านความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7516 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (SEmeas) เท่ากับ 0.50 ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านสภาวะแวดล้อม จำนวนนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ สรุปได้ดังนี้ จังหวัดสุโขทัย ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ตอนเหนือเป็นที่ราบสูงมีภูเขาเป็นพืดยาวมาทางทิศตะวันตก ตอนกลางเป็นที่ราบ และตอนใต้เป็นที่ราบสูง สภาพเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นหลัก พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง ส่วนอุตสาหกรรมที่มีมากเป็นอันดับหนึ่งคือ อุตสาหกรรมขนส่ง แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ประเพณีลอยกระทง เผาเทียน เล่นไฟ เป็นต้น การท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยในปี 2550 ยังคงมีการเติบโตเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 11.62 หากจำแนกจะพบว่า คนไทยมีการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.57 และชาวต่างชาติ เติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.76

2. ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ในจังหวัดสุโขทัย สรุปได้ดังนี้ ด้านความพร้อมเชิงพื้นที่และปัจจัยที่เอื้อในการจัดตั้งสวนสัตว์ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่จังหวัดสุโขทัยในทุกประเด็น ด้านบทบาท/หน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนที่ควรสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดเกี่ยวกับบทบาทการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรภาครัฐ/เอกชนเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว การพัฒนาสวนสัตว์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดตั้งสวนสัตว์ การพัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก เป็นต้น ด้านหน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัด พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดที่จะให้หน่วยงานมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดตั้งสวนสัตว์ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสวนสัตว์ ร่วมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสวนสัตว์ และมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสวนสัตว์ เป็นต้น ผลกระทบที่คาดว่าชุมชนจะได้รับหากมีการจัดตั้งสวนสัตว์ในจังหวัด ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผลกระทบในเชิงบวกมากที่สุดทุกประเด็น และด้านประโยชน์ในการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดในด้านประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว รองลงมาเป็นประโยชน์ด้านการศึกษา

3. ผลกระทบ จุดอ่อน และข้อเสนอแนะ ที่ตั้งสวนสัตว์คือ “ทุ่งทะเลหลวง” อยู่ในเขตตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เส้นทางเข้าออกทุ่งทะเลหลวงมีหลายทาง “ทุ่งทะเลหลวง” มีลักษณะเป็นที่ราบ โลง กว้างใหญ่ และมีบึงใหญ่ที่เกิดจากการขุด หลังการปรับพื้นที่ภาครัฐได้จัดการเพื่อใช้ประโยชน์หลายหน่วยงาน หมู่บ้านรอบๆ ทุ่งทะเลหลวงมีทั้งหมด 5 หมู่บ้านชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำไร่ และรับจ้าง จุดเด่นด้านการท่องเที่ยว ในแง่พื้นที่ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ ในแง่วัฒนธรรมนอกจากจะเป็นแหล่งสถาปัตยกรรมในยุคสุโขทัยแล้วยังอุดมไปด้วยศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นของแท้ดั้งเดิม อีกทั้งยังรักษาคุณค่าของการเป็นเมืองประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ซึ่งช่วยอนุรักษ์รากฐานศิลปกรรมของเมืองไว้ แต่ยังคงจุดอ่อนที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งสวนสัตว์ เช่น ชาวบ้านมีฐานะค่อนข้างยากจน สภาพถนนยังต้องปรับปรุง และยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้รับทราบอย่างทั่วถึง กระนั้นก็ดี คนทุกกลุ่มในพื้นที่ต่างเห็นด้วยที่จะให้มีการจัดตั้งสวนสัตว์ในทุ่งทะเลหลวง เพราะเห็นว่าสวนสัตว์จะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชน และชาวบ้านอาจได้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ข้อเสนอแนะจากชุมชนชาวบ้านเห็นว่า หากมีการจัดตั้งสวนสัตว์แห่งใหม่ควรจัดตั้งที่จังหวัดสุโขทัยเป็นแห่งแรก เพราะจังหวัดสุโขทัยมีความพร้อมหลายด้าน และเชื่อว่าไม่น่าจะมีผลกระทบต่อชุมชน เนื่องจาก ทุ่งทะเลหลวงเป็นพื้นที่โล่งกว้างใหญ่ และชาวบ้านไม่ได้ใช้ประโยชน์มากนัก รูปแบบสวนสัตว์ที่ชุมชน

ต้องการคือ แบบผสมผสานทั้งแบบเปิดและแบบปิด แต่สภาพทุ่งทะเลหลวงเป็นพื้นที่โล่งเกิดจากการปรับสภาพพื้นที่ ทำให้ไม่มีต้นไม้ หากจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำจืดขนาดใหญ่ของประเทศจะเหมาะสมแต่ก็ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก

Abstract

There were three objectives of the research surveying public opinion and a study of environmental impact on the establishment of new zoo for Sukhothai Province: to study the environment, number of tourists, tourist sites, and economic state favorable to the establishment of a zoo, and to survey public opinion on the establishment of new zoos and to study the impacts expected to occur if the new zoo is established.

The research sample was obtained through multi-stage random sampling. The sample consisted of general public 18 years of age and above, tourists visiting tourist sites in the provinces, teachers, school administrators, students and their guardians at local schools of basic education and non formal education center, instructors, personnel, and students at higher education institutions, numbering 400 in Sukhothai Province.

The research instruments consisted of a questionnaire and an interview form dealing with opinions on the establishment of new zoos, and a form to record documentary data on vital indicators of the environment, number of tourists, tourist sites, and the economic state favorable to the establishment of a new zoo. The questionnaire was quality checked for content validity by experts with Index of Correspondence values between 0.67 and 1.00, and for reliability by means of the Alpha Coefficient formula by Cronbach with a reliability value of 0.7516, the standard fluctuation of measurement being at 0.50. The research findings were as follows.

1. For the environment, the number of tourists, tourist sites, and the economic state favorable to the establishment of a new zoo may be summed up as follows. For Sukhothai Province, most of its topography was valley plain, the northern part being a plateau with a long mountain range toward the west, the central part being a plain and the southern part a plateau. The economic state depended principally on the agricultural sector, with important economic crops being rice and soybean. The most prevalent industry was transportation. Important tourist sites were, in particular, historical, archeological, and cultural. The tourism of Sukhothai Province at the beginning of the decade from 2007 continued to grow from the previous years, with a rate of growth of 11.62 per cent, with Thais growing at 12.57 per cent, and tourists from abroad at 9.76 per cent.

2. The outcome of the survey of public opinions on the establishment of a new zoo may be summed up as follows. Regarding space readiness and the factors favorable to the establishment of the zoo, it was found that most of the people agreed the most on every aspect of the establishment of the zoo. Regarding the roles/functions of state/private agencies favoring the establishment of the zoo, it was found that most of the people agreed the most on the role of creation of a network linking state and private agencies to assist in tourism management and promote it, on the development of the zoo as a tourist site for conservation, on the agencies providing financial support for the establishment of the zoo, and of the development of the province as a famous and well-known tourist site, among others. Regarding agencies suitable to participate in supporting the establishment of the zoo, it was found that most of the people agreed the most to have agencies do so. Regarding community participation in the establishment of the new zoo, most of the people agreed the most that it was fitting for the community to participate in assessment toward the development of the zoo, to have a part in tourist publicity of the zoo, and to take part in the establishment of the zoo, among others. Regarding impacts on the community to be expected from the establishment of the zoo, most of the people agreed the most on positive impacts on every count. Regarding benefits from the establishment of the new zoo, most of the people agreed the most on benefits for tourism, with benefits for education being next in importance.

3. For the impacts, weaknesses and suggestions, the location of the zoo was "Talay Luang Field" in Ban Kluay Sub-district, Mueang Sukhothai District, Sukhothai Province. The place was accessible by several routes. The area was a plain, clear and enormous, with a large man-made pond. After land leveling, several agencies were constructed there. There were five hamlets around the area. The majority of the people were engaged in rice farming, high-land farming, and hiring service. High points for tourism were: the locality was considered an important historic site of the country; culturally it was the architectural source of Sukhothai Period and was abundant in truly original folk art and craft; it also preserved the value of being an ancient historic town to help conserve the moral fiber of the place. Weak points existed that might hamper the establishment of a zoo. For example, the local people were rather poor. The condition of roads needed improvement. The people had not all been informed of the development. Nevertheless, all groups in the area were in favor of the establishment of a zoo in

the area, because the zoo would be a source of learning for young people and economic benefits might accrue. Suggestions were made by the community. The people felt that a new zoo ought to be located in Sukhothai Province, as the province was ready in several ways. It was believed that the zoo establishment would probably not affect the community, as the area was an enormous clear area not being much utilized by the local people. The type of zoo desired by the community would be an open and closed mixture. But because this was a clear area as a result of land leveling, there were no trees. The establishment of a large museum of fresh-water animals there would be appropriate, but this would require a huge sum of money.